

Kmet in vojna.

Dne 23. oktobra je imela družba „Deutsch-nationale Vereinigung“ v Kremsu zborovanje, na katerem je imel okrajni sodnik Rochowanski predavanje, katerega zanimivejše točke naj tudi mi v kratkem objavimo:

„Govoril naj bi danes o kmetijstvu po vojni, to se pravi o željah kmetijstva v času po vojni, v čemur vidi svojo nalogo v zmagoviti, omlajšani Avstriji in kaj pričakuje o vodilnih krogih v podporo svojega velikega, pomembnega delovanja. Preje pa moram nekaj besed o kmetijstvu in kmetu v vojni povedati. Pač pri nobenem stanu ni veliki boj z vsemi svojimi postranskimi pojavi v vse staronavadne razmere posegel, svoje pripadence pred tako težka vprašanja in naloge postavil, kakor pri kmetijskem stanu. In mislim, da ni noben stan toliko žrtve na oltar domovine prinesel, kakor kmetški. Krepko kmetijsko prebivalstvo, ki se je v mladostnem studencu enostavnega, rednega kmetijskega življenja svežeje vzdržalo, kakor meščan v nervoznem, hujskajočem beganju velikega mesta, postavilo je neštete boritelje v vrsto bojevnikov za domovino in domače šege. Mladenič in starejši mož poprijela sta za orožja in sta pustila dom in hišo zvesti ženi, otrokom ali sivim starišem, ki so se že po dolgih letih težkega dela na svoj starinski delež nazaj podali. In medtem ko se je vojak zunaj z mečem za domačo zemljo boril, imeli so zaostali nič manjšo dolžnost za domovino izpolniti. Skrbeti so imeli, da branjena zemlja svoje branitelje tudi redi. Ravno v tej vojni prišla je zasmehovana beseda o agrarni državi zopet do časti. Ko nas je hotela angleška nasilnost in preziranje vsacega mednarodnega prava z ženo in otroci izstradati, takrat je bilo treba pokazati, da zamoremo na lastnih nogah stati! K temu pa je bilo potrebno, da je na deželi vsak na svojem prostoru: žena, otrok in starček. In tu se je videlo ženo, ki je v težkih skrbih na daljnega soproga mislila skrepko roko plug voditi, voz peljati, tu se je videlo otroke in starčke, ko so božji dar spravljali, kakor da bi jim zavest svoje dolžnosti in odgovornosti velikanske moči dajala. In tako se je posrečilo! Zavrtnja je zahrbtni napad naših sovražnikov in brez tuje pomoči zamoremo veseli in sigurni v bodočnost gledati vsled našega kmetijstva. Označba „agrarna država“ postala je častni naslov, za katerega se zdaj celo kramarski narod Anglije poteguje, ki trdi, da zamore potrebe svoje dežele kriti, čeprav to na daleč ni mogoče.

Kaj pa je dalo starišem, ženam in otrokom naših kmetov moč za njih težko in veliko nalogo? Bila je ljubezen za staro podedovano domačo zemljo. V velikih mestih, kjer so ljudje skupaj stisnjeni v malih stanovanjih, ne čutijo veselja do posesti lastne zemlje. Drugače je pri kmetu. Pa če je zemlja še tako slaba in kamnita in če zahteva težko delo, vendar je to kos zemlje, na kateremu so pradedje, stari oče in oče v potu svojega obraza košček kruha pridelali. Nikdar ne zavida ubogi pogorski kmet lastnika v dolini zaradi njegovega lastnega dela na posestvu. Ta ljubezen do grude napolnila je vse, one zunaj na bojišču in te doma ostale! Tako so izpolnili radi in lahko ter polno svojo dolžnost. V poročilu o grozni bitki pri Tarnowu je bilo čitati, da so sredi divjanju bitke kmetje s plugom med obema armadama globokere zspirali, ki so jih napravile granate v ljubljeno domačo zemljo. Tak je bil kmet v vojni!

In kaj si želi kmet po končani veliki vojni? Pokazal je, kaj zamore storiti tudi v najtežavnih razmerah in da zamore svoj narod prehraniti tudi brez Amerike ter druge tuje pomoči, vključ temu da je poraba v vojni mnogo večja. Zato pa upa kmet tudi na varstvo in pospeševanje svojega stanu. Mi smo napredna stranka in zahtevamo tedaj, da se daje kmetu priložnost za duševno izobrazbo. Kajti boj za obstanek v sedanjosti zahteva duševno oboroženega moža tudi v kmetijstvu. Ravno vojna je kmeta pred toliko novih vprašanj postavila in moral je mnogo novega poskusiti.

Zahtevamo tedaj izdatno izobrazbo našega kmetijskega prebivalstva v splošnem in v stanovskem oziru.

Zahtevamo nadalje pospeševanje našega poljedelstva in naše živinoreje. Ravno zdaj v vojni se je izpoznalo pomen dobrega kmetijskega stanu. Zato bode tudi vsak do tej zahtevi pritrldil. Upamo pa vsled tega tudi iz polnega srca, da se pri novi ureditvi pogodbe ne bode pozabilo na pridnega našega avstrijskega kmeta in da se bo i njegove interese toplo zastopalo.

Želimo pa tudi zdravo zemljiško reformo. Sveta, od krvi junakov gnojena zemlja domovine naj ne služi brezvestni špekulaciji zemljiških oderuhov, ki ne poznajo svetega čuta za lastni košček zemlje, temveč katerim je zemlja le sredstvo za obogatitje. Mi zahtevamo zlasti vplivno varstvo naših malih kmetških posestev pred razkoševanjem in osleparjenjem. Potem ne bode več mogoče, da velike planjave nekdanj plodovite njivske zemlje, ki je dajala mnogim prebivalcem države kruha, zdaj le zapuščene lovskemu veselju služijo. Potem bode zopet krepki stan malh kmetov cvetel in prosperel, ki daje državi pač mnogo več krvnega in premoženskega davka nego veliki posestniki.

Zahtevamo pa tudi izdatno preskrbo za naše domu prihajajoče invalide. Pripadnik kakega drugega stanu zamore, če se vrne kot vojni invalid, lažje se vrniti k svojemu poklicu ali pa najti podobno delo. Kmet z eno roko ali eno nogo pa je res bogi vrag! Takaj bode treba skrbeti, da ti ljudje v kmetijstvu lahko še toliko koristnega dela storijo, da jim ni treba javno beračiti, kar jim itak politične pravice odvzame. Končati se mora čas, da bi postali invalidni vojaki — berači. Do mu prihajajoči vojak naj dobi košček zemlje kot lastnino, katero je branil s svojo krvjo; dati se mu mora priliko, da ustanovi v miru svoj dom in postane tako delavni in koristni član države.

Za bolgarski Rdeči križ.

Naša domovina je dobila novega zaveznika. Junaški bolgarski narod je, ne da bi se pustil premotiti od naših lakovnih sovražnikov stopil na našo stran in na stran Nemške države, spoznavši, da more samo tukaj v pogumni skupni borbi doseči njegova domovina blagor in blagoslov, in njegovi otroci cvetočo, varno in nemoteno bodočnost. S prodirajočo silo, ki more po tako kratkem času po balkanski vojni obuditi v nas vseh začudenje, prodirajo bolgarske čete v deželo glavnega sovražnika in nam pomagajo izpolniti usodo, ki si jo je Srbija sama nakopala.

Avstrije namen, postaviti most do orient, kjer izvršuje naša zaveznica Turčija čudežna dela, se bo udeležil sedaj po dolgih homitijah. Mi čutimo velikost tega svetovnozgodovinskega trenutka, v katerim se bo skovala trdna zveza zvestobe od Severnega morja do zlatega roga, v kateri bo nova čveterozveza Nemčija, Avstro-Ogrska, Turčija in Bolgarija s čisto vestjo in iskreno zvestobo zapla pot stari čveterozvezi, izrodka lakavosti in hinavščine!

Da se pa more izpolniti tako visok namen naše monarhije, k temu je pripomoglo junaštvo Bolgarije, njen visok sklep, kateri za to večna hvala.

Nam Avstrijcem pa pristoja, da te zahvale ne odlagamo do mirovnega časa, naša zvesta dolžnost je, da junaškemu bolgarskemu narodu že zdaj z vsemi močmi pomagamo. Najprvo in najvažnejšo pomoč jim moramo dati storiti s tem, da skrbimo za njene tudi za nas ranjene vojščake. Zahteve obeh s tako silo peljanih balkanskih vojn so sredstva bolgarskega Rdečega križa skoro izčrpale. Zatorej mora Avstrija takaj najpoprej pomagati. Da bo pomoč izdatna, se ne sme zamuditi nobeden trenutek. Zatorej se bodo darila za bolgarski Rdeči križ pobirala že sedaj

pri c. kr. namestniškem predsedstvu in pri njegovi nabiralnici v Gradu, 2. nadstropje, vrata 17, Gradec, in pri pisarniških vodstvih graških dnevnikov. Brez ozira na mnoge druge uredbe vojne pomoči, ki potrebujejo pospeševanja splošnosti, upamo doseči velike pomoči v okrepilo našega novega zaveznika, ki se je svoj čas tudi Rdečemu polumeseču v zavezniškozvestem mišljenju požrtvovalno podelila. Mi po najboljši moči opravimo svojo lastno hišo, ako pomagamo junaškemu bolgarskemu narodu v delavni, marljivi ljubezni do bližnjega, v znamenju Rdečega križa.

Predsedstvo deželnega pomožnega društva in društva gospa Rdečega križa za Štajersko.

Razno.

August Stanitz st. †.

Umril je na Bregu pri Ptuju splošno znani posestnik, gostilničar in mesar g. August Stanitz v 73. letu svoje starosti. Pokojnik je bil mož stare štajerske korenine, poštenjak od pet do glave, zanesljiv in odkriti značaj, ki ni poznal nobene hinavščine in nobene zahrbtnosti. Skozi vse svoje življenje deloval je tudi za javnost in blagostanje ljudstva. Bil je skoraj 30 let član občinskega zastopa na Bregu pri Ptuju in dalje časa tudi župan. Z vsem srcem bil je tudi vedno pristaš naše napredne štajerske stranke. Požrtvovalni mož, katerega poznajo gotovo tudi vsi kmetje v našem okraju, ostal bode vsem v najboljšem spominu. Naj mu bode domača zemljica po trudapolnem življenju lahka!

Pozor špeharji! Občinski svet ptujski je sklenil, da se vršijo špeharski sejmi v Ptuju zopet vsaki petek. Opozarjamo špeharje nato in upamo, da se bodejo živahno udeleževali teh sejmov.

Vozniki, ki bi vozili drva, naj se čimpreje oglasijo pri okrajnem zastopu v Ptuj.

Pomanjkanje krompirja. C. k. namestništvo nam piše: Z ministerjalno odredbo od 22. septembra 1915 se je določilo najvišje cene za krompir, ki so tako nastavljene, da se v času od oktobra 1915 pa do maja 1916 avtomatično povišajo. Ako vključ ugodni žetvi še ni povsod v pričakovani meri krompirja dovolj na sejem prišlo, potem je glavni vzrok tega v tem iskati, da producenti velike množine krompirja s špekulativnim namenom nazaj držijo, da jih bodo po poznejših višjih cenah prodajali. Povišanje cene v poznejših mesecih pa krijejo le vsled gnilobe krompirja nastale izgube in troške zaloge, tako da v poznejših časih ne bode doseči nobenega večjega dobička. Pri izredno veliki žetvi krompirja v tem letu ni izključeno, da bode v spomladi ponudba krompirja večja nego povpraševanje po njim, tako da bodejo producenti pod gotovimi pogoji prisiljeni, oddajati svoj krompir tudi pod najvišjimi cenami. Dobitkaželjno zadržavanje krompirja ni torej samo iz stališča splošnosti povsod škodljivo, — zlasti ker se krompir letos vsled deževnega vremena ne drži dolgo! — temveč zamore tudi producentom samim občutno škodo prizadeti. — Opozarjamo kmetovalce na ta odlok ces. kralj. namestni, ki je gotovo nepristranska. Kdor zadržuje krompir, ne škoduje samo kupcem, marveč v prvi vrsti sam sebi. Kajti krompir mu bode v veliki meri segnil, cena pa bode pozneje padla.

Uspehi domačih letalcev. Kakor je poizvedeti iz poročil c. kr. avstrijskega Aero-kluba „Mitteilungen des k. k. österr. Aero-Klubs“ z dne 5. oktobra t. l. je šefpilot „Hansa und Brandenburgische Flugzeugwerke, A. G.“, Franz Reiterer iz Kindberga, postavil in dosegal dne 22. in 29. septembra t. l. tri nove višinske svetovne rekorde. Dne 22. septembra predpolno se mu je